

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΑΥΤΟΤΕΛΕΣ ΤΜΗΜΑ
ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ
& ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ**

Ερ. Φ.: 74

Ταχ. Δ/ση: Μπουμπουλίνας 20-22
Ταχ. Κώδ : 106 82
Τηλέφωνο : 2131322-362, 363, 368
Fax : 210-82.01.426
Email : atneke@culture.gr

ΠΡΟΣ: Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων
ΚΟΙΝ: 1. Βουλευτή κ. Μάνο Κόνσολα

Θέμα: Απάντηση στη με αριθμό πρωτοκόλλου 1478/12.9.2018 Ερώτηση με θέμα:
«Απαντήσεις για τα τμήματα του χάλκινου αγάλματος που έφυγαν από το Αρχαιολογικό
Μουσείο Καλύμνου για συντήρηση χωρίς ακόμη να επιστρέψουν»

Σε απάντηση της με αριθμ. Πρωτοκόλλου 1478/12.9.2018 Ερώτησης του Βουλευτή κ. Μάνου Κόνσολα και σύμφωνα με τα στοιχεία που έθεσαν υπόψη μας οι αρμόδιες Υπηρεσίες, σας γνωρίζουμε τα εξής:

Στο Μουσείο Καλύμνου εκτίθονταν παλαιότερα η χάλκινη κεφαλή ηγεμόνα [ΑΜΚ 3901] και τα δύο χάλκινα πόδια [ΑΜΚ 3902-A & 3902-B] και όχι ο κορμός του χάλκινου έφιππου θωρακοφόρου [ΒΕ 2009/28].

Τα δύο χάλκινα σκέλη μεταφέρθηκαν από το Μουσείο Καλύμνου στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο Αθηνών σύμφωνα με το υπ' αριθ. ΥΠΟΠΑΙΘ/ΓΓΠ/228335/4910/19.8.2015 έγγραφο της Αν. Γενικής Γραμματέως, προκειμένου να συσχετισθούν με τον κορμό του θωρακοφόρου της Εφορείας Εναλίων Αρχαιοτήτων ώστε να εξετασθεί το θέμα της αμοιβής του Μιχάλη Κουφάκη.

Δυνάμει του υπ' αρ. πρωτ. ΥΠΟΠΑΙΘ/ΓΔΑΠΚ/228340/134278/25.8.2015 εγγράφου και της υπ' αρ. πρωτ. 246144/2859919378/10503/11.9.2015 [ΑΔΑ: 7Δ7Ι465ΦΘ3-0Ω8] Απόφασης, τα δύο χάλκινα πόδια μεταφέρθηκαν στα εργαστήρια συντήρησης της Εφορείας Εναλίων Αρχαιοτήτων, για να διερευνηθεί αν συνανήκουν με τον κορμό του θωρακοφόρου.

Με την υπ' αρ. πρωτ. ΥΠΠΟΑ / ΓΔΑΠΚ / ΔΜ / ΤΑΜΣ / 119972 / 73238 / 3837 / 2546 / 11.4.2016 Απόφαση, τόσο τα δύο χάλκινα πόδια, όσο και ο κορμός του έφιππου θωρακοφόρου μεταφέρθηκαν στα Εργαστήρια Συντήρησης του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου και με την υπ' αρ. πρωτ. ΥΠΠΟΑ / ΓΔΔΥΗΔ / ΔΔΑΑΔ / ΤΔΑΔΤΠ / 309677 / 30586/27614/22168/29.9.2017 Απόφαση συγκροτήθηκε τετραμελής εκτιμητική Επιτροπή, με έργο την «...εκπόνηση μελέτης σχετικά με την ανάταξη του κορμού χάλκινου ανδριάντα «Έφιππου Θωρακοφόρου» (ΒΕ ΕΕΑ 2009/28) και των χάλκινων σκελών με αρ. ευρ. Μουσείου Καλύμνου 3902-A (ΒΕ ΕΕΑ 97/55) και 9902-B (ΒΕ ΕΕΑ 99/3)».

Από τα μέλη της Επιτροπής (κ. Αγγελική Σίμωσι, πρώην Προϊσταμένη της Εφορείας Εναλίων Αρχαιοτήτων, κ. Μαρία Λαγογιάννη, Διευθύντρια του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου, κ. Μαρία Μερτζάνη, Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων και κ. Νικόλαος Σταμπολίδης, Καθηγητής Αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο Κρήτης) κρίθηκε αναγκαίο να πραγματοποιηθεί δειγματοληψία για αναλύσεις

των κραμάτων, σε συνεργασία με το Εθνικό Κέντρο Έρευνας Φυσικών Επιστημών «Δημόκριτος», στο πλαίσιο προσπάθειας ανάταξης του χάλκινου θωρακοφόρου (αρ. ΒΕ/20028 της Εφορείας Εναλίων Αρχαιοτήτων).

Ακολούθησε το υπ' αρ. πρωτ. ΥΠΠΟΑ / ΓΔΑΠΚ / ΔΜ / ΤΕΜΕ / 164132 / 105335 / 3757/932/5.5.2017 έγγραφο, με το οποίο ακυρώθηκε η προγραμματιζόμενη για τις 6.5.2017 επιστροφή της κεφαλής του ηγεμόνα στο Μουσείο Καλύμνου, η οποία είχε αποσταλεί στην Ιαπωνία, στο πλαίσιο της περιοδικής έκθεσης «A Journey to the Land of Immortals: Treasures of Ancient Greece» στην Ιαπωνία, μετά τη λήξη αυτής και παρατάθηκε η παραμονή της στο Ε.Α.Μ., κατόπιν αιτήματος της παραπάνω επιτροπής, δεδομένου ότι υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις να αποτελεί και αυτή μέρος του ίδιου αγάλματος (σχετ. το υπ' αρ. πρωτ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΕΕΑ/161824/103790/2858/4.5.2017 έγγραφο).

Η ΕΦΑ Δωδεκανήσου με τα υπ' αριθ. Πρωτ. ΥΠΠΟΑ / ΓΔΑΠΚ / ΕΦΑΔΩΔ / ΤΠΚΑΧΜΑΕΜ/192000/123556/5089/561/25.5.2017 και ΥΠΠΟΑ / ΓΔΑΠΚ / ΕΦΑΔΩΔ / ΤΠΚΑΧΜΑΕΜ/204807/131922/5370/745/28.6.2017 έγγραφά της έδωσε τη συγκατάθεσή της για την διενέργεια δειγματοληψίας στα χάλκινα του Αρχαιολογικού Μουσείου Καλύμνου προκειμένου να διαπιστωθεί ο συσχετισμός τους με τον χάλκινο θωρακοφόρο κορμό.

Με την αρ. πρωτ. ΥΠΠΟΑ / ΓΔΑΠΚ / ΔΣΑΝΜ / ΤΕΕ / Φ77 / 264634 / 171868 / 2643 / 237/24.7.2017 Απόφαση της Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων (ΔΣΑΝΜ) δόθηκε η άδεια δειγματοληψίας για τη χάλκινη κεφαλή και τα κάτω άκρα, με την σύμφωνη γνώμη της Εφορείας Εναλίων Αρχαιοτήτων (ΕΕΑ) και της Εφορείας Αρχαιοτήτων Δωδεκανήσου.

Στο σημείο αυτό αναφέρουμε ότι το αίτημα για την άδεια δειγματοληψίας υποβλήθηκε στην αρμόδια Διεύθυνση Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων ύστερα από την πραγματοποίηση αυτοψίας στο Εργαστήριο Έργων Μεταλλοτεχνίας του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου, όπου προσωρινά φυλάσσονται η κεφαλή και ο κορμός του θωρακοφόρου, και μετά από σύσκεψη, στην οποία συμμετείχαν η ΕΕΑ, η ΔΣΑΝΜ, το Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, το ΕΑΜ, και το ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος, δια των Διευθυντών ή / και εκπροσώπων τους με θέμα τη διερεύνηση των καταλληλότερων μεθοδολογικών προσεγγίσεων, προκειμένου να αποσαφηνιστεί κατά πόσο τα τρία διαφορετικά τμήματα (κεφαλή, κορμός, κάτω άκρα) που έχουν ανασυρθεί από τη θαλάσσια περιοχή της Καλύμνου, ανήκουν στο ίδιο άγαλμα, το χάλκινο ανδριάντα θωρακοφόρου πολεμιστή, που χρονολογείται πιθανότατα στους ελληνιστικούς χρόνους.

Το Νοέμβριο του 2017 κατατέθηκε από τον Δρ. Ι. Μπασιάκο η Έκθεση Αποτελεσμάτων «Αρχαιομετρική μελέτη μικροδειγμάτων από τέσσερα τμήματα του Χάλκινου Θωρακοφόρου της Καλύμνου» του Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. «ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ». Το τελικό συμπέρασμα – πόρισμα των αναλύσεων είναι ότι όλα τα μεταλλικά μέρη συνανήκουν στο ίδιο άγαλμα, το οποίο είναι κατασκευασμένο με προηγμένη γνώση – τεχνολογία και από το ίδιο κράμα.

Μετά την κατάθεση των αποτελεσμάτων, η επιτροπή συνεδρίασε προκειμένου να αξιολογήσει τα δεδομένα και να προτείνει πιθανές λύσεις για την αποκατάσταση του συνόλου.

Με το αρ. πρωτ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΕΑΜ/27866/19367/940/23.1.2018 έγγραφο, το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο απέστειλε στην Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων τις παρατηρήσεις της Διευθύντριας κ. Μαρίας Λαγογιάννη μετά και από διερεύνηση του ζητήματος από το αρμόδιο Τμήμα Συντήρησης, Χημικών και Φυσικών Ερευνών και Αρχαιομετρίας του ΕΑΜ, προκειμένου αυτές να συμπεριληφθούν στην έκθεση αποτελεσμάτων της Επιστημονικής Επιτροπής. Σύμφωνα με τις παρατηρήσεις του ΕΑΜ, για να ολοκληρωθεί το έργο της Επιστημονικής Επιτροπής κρίνονται αναγκαία τα εξής:

1. Εμπειριστατωμένη τεχνολογική μελέτη σε σύγκριση με βιβλιογραφικά δεδομένα από άλλα σύγχρονα αγάλματα.

2. Ακτινογράφιση της κεφαλής, η οποία μπορεί να πραγματοποιηθεί στο ΕΑΜ.

3. Συμπληρωματική δειγματοληψία από την κεφαλή και ανάλυση με τις ίδιες τεχνικές στο ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος».

4. Να ανατεθεί το ερώτημα επισήμως και σε έναν πανεπιστημιακό γλύπτη, ο οποίος θα αναλύσει τις αναλογίες του αγάλματος.

Διευκρινίζεται ότι η διαδικασία αποκατάστασης απαιτεί τη συνεργασία πολλών ειδικοτήτων και είναι εξαιρετικά χρονοβόρα. Για το λόγο αυτό τα τμήματα του χάλκινου αγάλματος παραμένουν στο ΕΑΜ, έως την ολοκλήρωσή της.

Τέλος, σας πληροφορούμε ότι ουδέποτε ζήτησε το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο να εντάξει στις Συλλογές του τα εν λόγω αρχαία έργα.

Η Υπουργός
Πολιτισμού και Αθλητισμού
ΜΥΡΣΙΝΗ ΖΟΡΜΠΑ

Εσωτερική Διανομή:

1. ΔΙΠΚΑ
2. Διεύθυνση Συντήρησης
3. ΕΦΑ Δωδεκανήσου
4. Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων
5. Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο

Ακριβές Αντίγραφο
Κεντρικό Πρωτόκολλο
Φλωρόπουλος Αθανάσιος